

Rahankeräyslain ja päästökompensaatiotoiminnan välistä suhdetta arvioivan lainsäädäntöhankkeen osana tehtävä taustaselvitystyö; työpaja kansalaisjärjestöjen näkökulmasta

Yhteenveto

Sisäministeriön asettaman lainsäädäntöhankkeen osana toteutettavassa taustaselvitystyössä järjestettiin kolme työpajaa. Työpajat järjesti hankkeen ulkopuolinen asiantuntija Sini Lahdenperä. Ensimmäinen työpaja järjestettiin 27.5.2020 ja siinä keskityttiin kansalaisjärjestöjen näkökulmaan. Työpajaan osallistui yhteensä 22 henkilöä 17 eri organisaatiosta. Yhteensä 18 henkilöä edusti varainhankintaa harjoittavien kansalaisjärjestöjen näkökulmaa ja 4 loput kuluttajansuojan, varallisuusosoikeuden ja päästökauppajärjestelmien erityisosaamista.

Työpajaan osallistuivat seuraavat henkilöt:

1. Jenni Laininen, Itä-Suomen yliopisto
2. Hanna-Mari Ahonen, Perspectives Climate Group GmbH
3. Emilie Yliheljo, työ- ja elinkeinoministeriö
4. Lasse Leipola, Finnwatch
5. Hanna Lassila, Kirkon Ulkomaanapu
6. Tina Vyyryläinen, Kuluttajaliitto ry
7. Heikki Hallantie, Maanystävät ry
8. Elisa Hara, Plan International Suomi
9. Liisa Toopakka, Suomen luonnonsuojeluliitto
10. Hanna Aho, Suomen luonnonsuojeluliitto
11. Olli-Pekka Siira, Suomen Lähetysseura
12. Hanna Hokka, Suomen Lähetysseura
13. Milja Salo, Suomen Lähetysseura
14. Timo Pynnönen, Suomen partiolaiset
15. Toni Jokinen, Suomen punainen risti
16. Tuija Brax, Suomen sydänliitto
17. Pia Tornikoski, Vastuullinen lahjoittaminen Vala ry
18. Raija-Leena Ojanen, WWF Suomi
19. Maria Rahikka, Suomen World Vision
20. Sonja Laaksontammi, Suomen World Vision
21. Marjut Toroskainen, Suomen World Vision
22. Hanna Matinpuro, Siemenpuusäätö

Työpajan aluksi Hanna-Mari Ahonen piti alustuksen hiilimarkkinoista ja päästökaupasta. Tämän jälkeen työpajassa järjestettiin kaksi 45 minuutin pituista työpajaosiota.

1. Tarkasteltavat kysymykset

Ensimmäisessä työpajaosiossa tarkasteltiin seuraavia kysymyksiä:

1. Miten päästökompensaatiotoiminta näyttäytyy kansalaisjärjestöjen näkökulmasta?
2. Mikä merkitys yritys sektorin valjastamiselle ylipäänsä on osana ilmastotyötä?

3. Aiheuttaisiko päästökompensaatiotoiminnan määrittelemisen liiketoiminnaksi ongelmia, minkälaisia?
4. Mitä tarkoittaisi, jos järjestöt tarjoaisivat päästökompensaatiota?

Toisessa työpajaosiossa tarkasteltiin seuraavia kysymyksiä:

Jos vapaaehtoista päästökompensaatiotoimintaa säädeltäisiin kansallisesti, mitä tulisi huomioida seuraavien teemojen osalta?

1. Vapaaehtoisen päästökompensaatiotoiminnan sisältö
2. Kansalaisjärjestöjen ja yritysten yhdenvertaisuus
3. Kuluttajansuoja ja lahjoittajan näkökulma
4. Verotusoikeudelliset näkökulmat
5. Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytykset

Alla on selostettu molemmissa työpajoissa käydyt keskustelut yleisempien teemojen alla.

2. Yhteenveto työpajoissa käydyistä keskusteluista teemoittain

Tiivistelmä

Työpajassa ei syntynyt yhtä johtopäätöstä siitä, millaisia ratkaisuja päästökompensaation ja rahankeräyksen välisen suhteen selventämiseksi tulisi tehdä. Osallistujien näkemykset kompensaatioon vaihtelevat, mutta yleisesti katsottiin, että kompensaatio on luisumassa yleistermiksi ja kompensoinnin tarkka määrittely nähtiinkin tarpeelliseksi. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että kysymystä tarkastellaan yhdenvertaisesti järjestöjen ja yritysten välillä. Myös yrityssektorin osallistuminen ilmastotyöhön nähtiin tärkeänä.

Päästöjen vähentäminen nähtiin ensisijaisena toimintamallina, mutta vapaaehtoiset mekanismit nähtiin tärkeänä lisätyökaluna ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Myös verotuskysymykset nousivat keskustelussa esille; erityisesti jos toiminta tapahtuu sekä järjestöjen että yritysten toimesta. Todettiin, että valmistelussa tulisi selvittää miten toimintaa verotettaisiin, kun kyse on liiketoiminnasta tai kansalaisjärjestön hyväntekeväisyystyöstä.

Yhdeksi keskeisimmistä kysymyksistä nousi se, onko vapaaehtoisessa päästökompensaatioissa kysymys vastikkeettomasta rahankeräyksestä vai vastikkeellisesta liiketoiminnasta, vai voiko vapaaehtoinen päästökompensaatio olla molempia. Toiminnan vastikkeellisuudesta ei saavutettu yhtenäistä näkemystä. Todettiin, että kyseessä on vielä niin sanotusti hahmottumaton tuote, sillä kyse on uudesta ja kehittyvästä toimialasta. Kompensoinnin sisältöä tarkasteltiin eri näkökulmista. Todettiin, että kompensointitoimi ja sen vastike voi olla sidottu esimerkiksi päästöyksikköön, jonka omistusoikeus siirtyy ostajalle tai palvelu käsittää yksikön mitätöimisen ostajan puolesta (omistusoikeus ei siirry). Kyse voi kuitenkin olla myös muusta palvelusta, kuten hiilinielun ylläpitämisestä sopimuksella, jossa tuotetaan lisäisyyttä ja kompensoidaan palvelun ostajan hiilidioksidipäästöt.

Yleisesti todettiin, että nykytilassa lahjoittamisen ja kuluttamisen rajat voivat hämärtyä vapaaehtoisen päästökompensaatiotoiminnan yhteydessä. Tärkeää onkin pohtia, miten toimintaa voidaan toteuttaa siten, että kuluttajan näkökulmasta toiminta on todennettavaa läpinäkyvää. Lisäksi keskustelussa pohdittiin, tulisiko kuluttajalla olla valinnan mahdollisuus

ostaa kompensoitu tai kompensoimaton tuote vai tulisiko yrityksen tehdä tämä valinta kuluttajan puolesta.

Lisäksi keskustelussa todettiin, että vapaaehtoiselle kompensoitotoiminnalle ei ole olemassa sääntöjä/sääntelyä. Pohdittiin sitä, millä toimintaa voitaisiin varmentaa ja tulisiko toiminnan laadun takaaminen osoittaa esimerkiksi sertifioinneilla ja ulkopuolisilla varmuuksilla. Lisäksi tulisi miettiä mitä tietoa annetaan kuluttajalle, jos kompensoitotoiminnalle tulisi uutta sääntelyä. Ongelmallisena pidettiin sitä, että sekä hyväntekeväisyystyötä että liiketoimintaa säädeltäisiin samassa lainsäädännössä. Rahankeräyslakia ei näin ollen pidetty oikeana paikkana säännellä päästökompensaatiotoimintaa, jos se erotettaisiin rahankeräyksistä. Todettiin, että järjestöillä on merkittävä rooli ilmastotyössä ja halutaan että niin on myös jatkossa. Näin ollen on tärkeää, että järjestöt pystyvät myös jatkossa tekemään ilmastotyötä rahankeräyslain sääntelyn piirissä.

Yleistä

Yleisesti todettiin, että monelle kansalaisjärjestölle päästökompensaation hyödyntäminen omassa toiminnassa on vielä mietintäasteella ja kokonaisuutta otetaan vielä haltuun. Lisäksi tehtiin havainto, että osa järjestöistä on kompensoitokriittisiä. Osa järjestöistä on kuitenkin jo jollakin tapaa mukana kompensoitotoiminnan mahdollistamisessa ja lisäksi kompensoitopalveluiden hyödyntämistä on mietitty laajemminkin osana järjestöjen työtä ja toimintaa. Nyt käynnissä olevan hankkeen arviointi rahankeräyslain ja päästökompensaatiotoiminnan välisestä suhteesta tunnistettiin ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi pohdinnaksi. Keskustelussa todettiin, että kompensoitio on muuttunut yleistermiksi, jonka käyttö ei ole yhdenmukaista. Kompensoinnin tarkka määrittely onkin tarpeellinen ja sen katsottiin olevan mahdollisesti erillinen järjestöjen tekemästä ilmastotyöstä.

Esiin tuotiin myös näkemys, että myös yrityssektorin tulee olla mukana ilmastotyössä, jotta yhteiset ilmastotavoitteet voidaan toteuttaa. Keskustelussa pohdittiinkin sitä, tulisiko kompensoitotoiminnan olla mahdollista kaikille vai tulisiko se rajoittaa vain liiketoimintapuolelle. Todettiin, että yritysten näkökulmasta olisi epäilemättä, jos toiminta rajattaisiin heiltä pois. Tilannetta tulisikin käsitellä yhdenvertaisesti järjestöjen ja yritysten välillä. Lisäksi tuotiin esiin, että järjestöille kompensoitio on monesti vain yksi keino monien joukossa ja jos kompensoitotoiminta olisi sallittua vain rahankeräyslaman piirissä, niin sitä toteuttavien joukko olisi hyvin pieni.

Päästöjen vähentäminen nähtiin ensisijaisena toimintamallina, mutta vapaaehtoiset mekanismit nähtiin tärkeänä lisätyökaluna ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Tässä yhteydessä kuitenkin nostettiin esiin, että päästökaupan tulee kuitenkin olla todellista, eikä näennäistä ilmastomuutoksen estämiseksi. Esiin nousikin kysymys siitä, että on tärkeää selvittää, onko päästökompensaatio ylipäänsä tehokasta ilmastotyötä. Keskustelun tueksi toivottiin myös tietoa siitä, kuinka paljon rahaa yritykset kohdistavat päästöjensä vapaaehtoiseen kompensointiin esimerkiksi Suomessa ja millaisia tulevaisuuden näkymiä yrityksillä on tämän toiminnan suhteen.

Lisäksi keskustelussa nousi esiin mahdollisten lainsäädäntöratkaisujen vero-oikeudelliset vaikutukset. Todettiin, että valmistelussa tulisi selvittää miten toimintaa verotettaisiin, kun kyse on liiketoiminnasta tai kansalaisjärjestön hyväntekeväisyystyöstä.

Toiminnan vastikkeellisuus (rahankeräystä vai liiketoimintaa)

Yhdeksi keskeisimmistä kysymyksistä nousi se, onko vapaaehtoisessa päästökompensaatiossa kysymys vastikkeettomasta rahankeräyksestä vai vastikkeellisesta liiketoiminnasta, vai voiko vapaaehtoinen päästökompensaatio olla molempia. Tämän kysymyksen ratkaiseminen nähtiin keskeisenä, sillä lainsäädäntö nähtiin tältä osin epäselvänä. Keskustelussa nousi esiin näkemyksiä sen puolesta, että toiminnan tulisi säilyä rahankeräyslain sääntelyalan piirissä ja näin ollen se tulisi katsoa vastikkeettomaksi hyväntekeväisyydeksi. Toisaalta katsottiin, että kompensaatiossa on kyse itse aiheutetun ilmastovahingon hyvittämisestä ja tällaisen palvelun myyminen tulisi olla mahdollista myös liiketoimintana. Yleisesti katsottiin, että yritysten ei joka tapauksessa tulisi voida järjestää toimintaa hyväntekeväisyytenä.

Työpajassa käytiin keskustelua siitä, miten vapaaehtoinen päästökompensaatio voidaan hahmottaa tuotteen tai palvelun myymisenä ja keskustelussa pohdittiin omistusoikeuden siirtymistä kompensaatiotapahtuman aikana. Todettiin, että kyseessä on vielä niin sanotusti hahmottomaton tuote, sillä kyse on vielä uudesta ja kehittyvästä toimialasta. Joka tapauksessa toimintaa voidaan tarkastella siitä näkökulmasta, millaista toiminta kussakin tapauksessa on. Kompensointitoimi ja sen vastike voi olla sidottu esimerkiksi päästöyksikköön, jonka omistusoikeus siirtyy ostajalle tai palvelu käsittää yksikön mitätöimisen ostajan puolesta. Kyse voi kuitenkin olla myös muusta palvelusta, kuten hiilinielun ylläpitämisestä sopimuksella. Tällaisen toiminnan kautta tuotetaan sitten lisäisyyttä ja kompensoidaan palvelun ostajan hiilidioksidipäästöt. Näissä kaikissa tapauksissa on kyse konkreettisesta vastikkeesta, vaikka tietyn metsäalueen tai puumäärän omistusoikeus ei ostajalle siirtyisi. Pohdittiin myös sitä, että sopimussuhteessa myyjä tarjoaa ostajalle jonkin suoritteen ja tässä sopimussuhteessa vastapuoli voidaan velvoittaa tuottamaan luvattu suoritus. Jos kyseessä on lahjoitus, eli niin sanottu yksipuolinen toimi, ei vastapuoli lupaakaan antaa mitään toiselle.

Lahjoittajan ja kuluttajan näkökulma

Kysymykseen toiminnan vastikkeettomuudesta/vastikkeellisuudesta liittyi myös vahvasti lahjoittajan ja kuluttajan näkökulma. Yleisesti todettiin, että nykytilassa lahjoittamisen ja kuluttamisen rajat voivat hämärtyä vapaaehtoisen päästökompensaatiotoiminnan yhteydessä. Tärkeää onkin pohtia, miten toimintaa voidaan toteuttaa siten, että kuluttajan näkökulmasta toiminta on läpinäkyvää. Esiin tuotiin, että vaikka päästöjen vähentämisen tulisi olla myös kuluttajille se ensisijainen teko, niin vapaaehtoinen kompensaatio on hyvä lisä ja toimintamalli, jolla kuluttajan on helppo osallistua ilmastotyöhön. Kompensaatio on tarjonnut mahdollisuuden yrityksille ja kansalaisille toimia ja ottaa vastuuta ja näin ollen se on kannatettavaa omien päästöjen vähentämisen lisänä.

Esiin tuotiin myös huoli siitä, miten toiminta järjestetään. Toiminnan tulisi olla todennettavaa ja läpinäkyvää. Toimintaa ei saisi myydä viherpesumaisesti kuluttajalle, vaan toiminnan tulisi olla standardoitua. Toisaalta esiin tuotiin näkökulma, jonka mukaan nimenomaan vapaaehtoisessa päästökompensaatiossa ongelmana on se, että kun vapaaehtoisen maksun tekeminen on linkitetty johonkin tuotteeseen, niin silloin yritys ulkoistaa valinnan kuluttajalle eikä tee ympäristöä tukevaa valintaa itse. Toisaalta katsottiin, että kuluttajalla pitäisi olla valintamahdollisuus sen suhteen mitä kuluttaja ostaa eikä kuluttajaa tulisi pakottaa tiettyyn valintaan. Erityisesti jos kompensoinnilla on jokin hintavaikutus, niin kompensoinnin hinnan velvoittaminen automaattisesti kuluttajalta ei saisi olla ainoa tapa kompensoinnin

toteuttamiseen. Yleisesti pohdittiin myös sitä, että jos kuluttajalla on mahdollisuus kompensoida oma kulutuksensa ostotapahtuman yhteydessä, niin pitäisikö päästöjen aiheuttajan kuitenkin maksaa omista päästöistään kuluttajan sijasta. Lisäksi pitäisi arvioida, miten kompensatio näkyy palvelun tai tuotteen hinnassa, eli kuinka läpinäkyvästi kompensaaation hinnanlisäys kuluttajalle ilmoitetaan.

Keskustelussa myös todettiin, että moni organisaatio on kiinnostunut juuri oman hiilijalanjäljen kompensoimisesta, ei niinkään sen rakentamisesta tuotteeseen. Esimerkkinä tuotiin esiin "Case Hesburger", eli kuluttajalle tarjottavaa tiettyä hampurilaista ei voi ostaa kompensoimatta ja tässä tilanteessa on hyvä, ettei kompensatiota voi valita, vaan se tulee niin sanotusti kaupan päälle.

Lisäksi tuotiin esiin, että päästöjään kompensoivat yritykset voivat johtaa viestinnällään harhaan, tapahtui se tahallisesti tai ei. Kun yritys puhuu oman hiilijalanjälkensä kompensoinnista päästövähennysyksiköillä, jotka ovat syntyneet vaikka 10 vuotta aikaisemmin jonkun toisen toimesta, niin viesti voi olla harhaanjohtava. Viestintää, markkinointia ja ymmärryksen lisäämistä aiheesta pidettiin tärkeänä. Erityisesti peräänkuulutettiin kompensatiotoiminnan läpinäkyvyyttä, eli sen erottamista omien päästöjen vähentämisestä.

Päästökompensaatio järjestöjen työssä

Järjestöt ovat miettineet vapaaehtoista päästökompensaatiota oman toimintansa kannalta eri näkökulmista. Keskustelussa nostettiin esiin, että tässä tulisi pohtia, miten järjestöt voisivat olla mukana tässä toiminnassa, jos kiinnostusta tähän löytyy. Todettiin, että tällä hetkellä monet järjestöt toimivat vähemmän kehittyneissä maissa ja hankkeissa on lähtökohtana paikallisen yhteisön kehittäminen (mm. metsityshankkeita). Näissä ei ole suoraan kyse päästökompensaatioyksiköiden tuottamiseen tähtäävistä hankkeista. Lisäksi todettiin, että järjestöt olisivat hyviä kompensatiohankkeiden toteuttajia, sillä järjestöillä on tietoa ja ymmärrystä kohdemaasta. Osallistumalla hankkeiden perustamiseen saataisiin lisäksi vielä yksi toimija liikuttamaan yksityissektorin rahaa. Lisäksi todettiin, että rahavirrat kehitysmaiden hankkeisiin ovat tärkeitä, ja tämän mekanismin tulisi olla jatkossakin olemassa. Keskustelussa tuotiin myös esiin, että myös hiilimarkkinoiden hyvitysjärjestelmissä on kestävä kehitys mukana yhtenä kriteerinä.

Todettiin, että joissakin järjestöissä on jo mietitty ryhtymistä kompensatiohankkeisiin, mutta epäselvä lainsäädäntö vaikuttaa suunnittelun etenemiseen tällä hetkellä. Lisäksi tuotiin esiin, että toiminnassa on myös mietitty, miten järjestönä on mahdollista kompensoida esim. isojen tapahtumien päästöjä tai tarjota jäsenjärjestöille tätä mahdollisuutta. Tämä voisi tarkoittaa käytännössä esimerkiksi kompensatiomaksujen kattamista järjestön budjetista, kompensatiomaksun sisällyttämistä tapahtumien osallistumismaksuun, tapahtuman osallistumismaksun yhteydessä tarjottavaa vapaaehtoista päästökompensaatiomaksua tai esimerkiksi yleistä jäsenille tarjottavaa päästökompensaatiomaksua (ei tapahtumaan liittyvä). Keskustelussa nousi esiin, että järjestön tulisi voida esimerkiksi omassa yleishyödyllisessä toiminnassaan ostaa päästövähennysyksiköitä yhtenä ilmastotyön tekemisen tapana. Todettiin, että tällainen olisi varmasti täysin mahdollista, jos lahjoittajalle kerrotaan, että lahjoitusvaroilla ostetaan yksiköitä. Samalla esitettiin kysymys, että kuuluuko tällainen toiminta kuitenkin järjestöjen toimialaan.

Lisäksi tuotiin esiin, että suuri osa järjestöjen ilmastotyöstä on vaikuttamistyötä ja koulutusta. Järjestöt tarjoavat palveluita yrityksille muun muassa päästöjen konkretisoimiseen ja laskemiseen sekä organisaatioiden ymmärryksen lisäämiseen. Järjestön tuottama palvelu saattaa johtaa siihen, että yritys kompensoi päästöjään järjestön laskelmien mukaan. Pohdittiin, että mikäli kompensointitoiminta on yritystoimintaa, niin miten tämä järjestöjen tekemä neuvomistyö suhtautuu tähän kokonaisuuteen.

Konkreettisenä esimerkkinä järjestön toteuttamasta kompensatiohankkeesta nostettiin esiin World Visionin FMNR-metsityshanke. Hanke käynnistetty Etiopiaan ulkoministeriön KEO_30 rahoituksella (UM:n kehitysyhteistyövaroilla). Hanke noudattaa samaa menetelmää, jota on hyödynnetty World Vision Australian toteuttamassa metsityshankkeessa (sijoittuu myös Etiopiaan). Tätä Suomen World Visionin hanketta ollaan sertifioimassa niin, että siitä saatavia päästöyksiköitä voidaan tulevaisuudessa myydä. UM:n rahoituksessa on vaatimuksena 15 prosentin omarahoitusosuus, joka kerätään yksityisen varanhankinnan kautta (yritys- ja kk-lahjoittajat). Tässä hankkeessa ei ole vielä tehty päätöstä siitä, miten päästöyksiköt tullaan aikanaan myymään, sillä päästövähennyksiä ei voida myydä vielä useaan vuoteen. Kannattavin vaihtoehto arvioidaan sitten kun asia on ajankohtaisempi. Yrityksiä kiinnostaa kovasti tämä työ ja hanketta kohtaan on osoitettu runsaasti kiinnostusta. World Vision Australia on myynyt vähennyksiä päästöyrityksen kautta ja tämä mahdollisuus on olemassa myös Suomen World Visionin osalta. Päästövähennyksistä saatuja tuloja ei kuitenkaan tilitetä Suomeen, vaan ne menevät hankealueelle perustettujen osuuskuntien käyttöön hankkeen jatkamisen varmistamiseksi sen jälkeen, kun UM:n rahoitus loppuu. Kyseessä ei ole siis yksiköiden myyminen liikevoiton tavoittelua varten. UM:lta on saatu vahvistus, ettei ministeriöllä ole myöskään vaatimuksia päästövähennyksistä saatuihin tuloihin. Kansainvälinen yhteisymmärrys on, että ODA:lla (julkiset kehitysyhteistyövarat) rahoitettuja päästökompensaatiohankkeita ei tule hyödyntää kansallisesti.

Lisäksi tuotiin esiin, että esimerkiksi Suomen luonnonsuojeluliiton Hiilipörssillä on lahjoitusten keruussa vahvasti kompensatation kaltaista toimintaa ja tämän toiminnan osalta on mietinnässä toiminnan muodon muuttaminen liiketoiminnaksi.

Keskustelussa todettiin, että järjestöillä on ilmastotyössä erittäin tärkeä rooli ja tämä rooli on ollut olemassa jo 20 vuotta eikä sitä pidä nyt muuttaa. Lisäksi todettiin, että vaikuttaa siltä, että liiketoiminta keskittyy nimenomaan kompensatiotoiminnan välityspuolelle ja hankkeiden toteuttajana sen sijaan voi olla järjestö. Tässä nostettiin esiin kysymys siitä, että voisivatko järjestöt ja yritykset auttaa toisiaan tässä kokonaisuudessa? Todettiin, että kaupankäynti ei välttämättä ole järjestöjen agendalla, mutta jos kompensatio katsotaan myytäväksi tuotteeksi, niin silloin tästä saattaa olla hankalia vaikutuksia myös järjestöille.

Vapaaehtoisen päästökompensaation sääntely

Erityisesti kuluttajansuojaan liittyvään pohdintaan yhdistyi myös keskustelu vapaaehtoisen päästökompensaation sääntelytarpeesta. Todettiin, että ihmisillä ja yrityksillä on halu kompensoida omia päästöjään, mutta vapaaehtoiselle kompensatiotoiminnalle ei ole olemassa sääntöjä. Yleisesti ottaen pidettiin ongelmallisena sitä, että sekä hyväntekeväisyystyötä että liiketoimintaa säädeltäisiin samassa lainsäädännössä. Rahankeräyslakia ei lähtökohtaisesti pidetty oikeana paikkana säännellä päästökompensaatiotoimintaa, jos toiminta erotetaan rahankeräyksistä. Tärkeänä pidettiin, että järjestöt pystyvät myös jatkossa tekemään ilmastotyötä, mutta esiin nostettiin huoli siitä,

mieltävätkö ihmiset sen kompensatiotoiminnaksi. Samoin pidettiin tärkeänä, että järjestöt voivat myös tulevaisuudessa tehdä luonnonsuojelua ja muita ilmastotekoja ilman, että toiminta automaattisesti määritellään päästökompensaatioksi. Tämä edellyttää, että liiketoiminnan ja rahankeräyksen välinen ero on selvä.

Lisäksi esiin nousi huomio siitä, että on mahdollista myös ajautua sellaiseen tilanteeseen, jossa huonolla määrittelyllä poistetaan rahankeruun (ja kansalaisjärjestöjen) piiristä hyviä toimintakeinoja. Lisäksi nostettiin esiin kysymys siitä, että jos kompensatiotoiminta poistettaisiin rahankeräyslaista, niin tarkoittaisiko se sitä, että järjestöt eivät voi sitä enää tehdä?

Esiin nostettiin myös kysymys siitä, että tulisiko kompensatiotoiminnalla olla tiukemmat edellytykset kuin muulla rahankeräyksellä? Todettiin, että kompensatiotoiminnassa myyjän lupaus on ainakin niin paljon tarkempaa kuin lahjoituspuolella, että kompensatiotoiminnalle tulisi olla myös tiukemmat edellytykset. Lisäksi tuotiin esiin, että lahjoittajilla on jo odotuksia ilmastonäkökulmaan liittyen ja ilmastohankkeissa on hyvin tiukkojakin raportointivaatimuksia. Tässä yhteydessä pohdittiin, että miten nämä tiukat raportointivelvollisuudet näyttäytyvät suhteessa kompensatiotoimintaan?

Valmistelussa toivottiinkin selvitetäväksi, että onko tässä kyse toiminnasta, jota tulisi ylipäänsä valvoa ja säädellä. Esiin nostettiin kysymys siitä, millä toimintaa voidaan varmentaa ja tulisiko toiminnan laadun takaaminen osoittaa sertifioinneilla ja ulkopuolisilla varmuuksilla. Toimijoiden jonkinlaista todentamista/verifioimista pidettiin tärkeänä. Lisäksi tuotiin esiin, että on tärkeää miettiä mitä tietoa annetaan kuluttajalle, jos kompensatiotoiminnalle tulisi uutta sääntelyä. Todettiin, että jos toiminta määritellään lainsäädännössä liiketoiminnaksi, niin kuluttajansuojalaki tulee silloin sovellettavaksi. Kuluttajansuojalaissa säädetään muun muassa siitä, mitä tietoja kuluttajalle tulee antaa.

Yhtenä ratkaisumallina sääntelyn puuttumiseen nähtiin jonkinlainen vakimuotoinen seloste, jolla varmistettaisiin laadukkaasti kompensatiion kriteerit ja velvoite ilmoittaa, kuinka nämä kriteerit on huomioitu hankkeessa. Lisäksi tuotiin esiin, että kotimaisille hankkeille tarvitaan rekisteri, jotta luodut vaikutukset voidaan erottaa valtion velvoitteiden täyttämisestä. Esimerkiksi CDM-laskentamenetelmiä voitaisiin hyödyntää mietinnässä siitä, millaisia kriteerejä toiminnalle voitaisiin asettaa, vaikka toiminnassa ei olisi kyse päästövähennyksiköiden tuottamisesta. Lisäisyyden osalta katsottiin, että se on ominaisuutena tärkeä, mutta ei-lisäisyys ei tee hankkeesta sinällään huonoa. Se tekee siitä kuitenkin sopimattoman kompensointiin.

Lisäksi tuotiin esiin, että lainsäädännön tulisi hyödyttää ilmastoa. Näin ollen ei pitäisi luoda systeemiä, joka myötävaikuttaa siihen, että yritykset jättävät tekemättä ensisijaisena pidettyjä päästövähennyksiä. Lisäksi keskustelussa nousi esiin ulkomaiset esimerkit vapaaehtoisen kompensatiotoiminnan sääntelystä. Ruotsissa on tehty tutkimusta aiheesta nimenomaan kuluttajanäkökulmasta ja Saksassa on puolestaan vapaaehtoisten toimijoiden verkosto, jota koordinoi Saksan ulkoministeriö. Saksassa kansallinen kompensatio on rajoitettu soiden ennallistamiseen.

Keskustelussa tuotiin esiin, että vaikka ilmastotyötä lahjoitusvaroin tekeviä järjestöjä ei sidokaan kompensatiomekanismeissa toteutuvat mitattavuusperiaatteet, on heillä omia mittaristoja hankkeidensa valvontaan ja tarkkailuun. Mittausta pidettiin tärkeänä kaikessa ilmastotyössä ja pohdittiin, voitaisiinko järjestöjen mittaristoa jollain tavalla yhtenäistää.